

GÖTEBORGS UNIVERSITET
CENTRUM FÖR ÅLDNANDE OCH HÄLSA – AGECAP

HANDELSHÖGSKOLAN, FÖRETAGSEKONOMISKA INSTITUTIONEN OCH INSTITUTIONEN FÖR SOCIOLOGI OCH ARBETSVETENSKAP

Organisatorisk kapabilitet för fördröjd pensionering

Ewa Wikström, Rebecka Arman, Roy Liff – Företagsekonomi
Roland Kadefors, Daniel Seldén, Karin Allard, Lotta Dellve –
Sociologen & Arbetsvetenskap

Bakgrund: Förlängt arbetsliv & fördröjd pensionering

- Tre skäl:
  1. För att garantera ett hållbart pensionssystem
  2. Garantera tillgång på arbetskraft och nyttjande av det befintliga humankapitalet
  3. Välbefinnande hos äldre

Arbetsplatsen - viktig arena

- Vill arbetsgivare behålla äldre arbetstagare?
- Finns det organisatoriska förhållanden på arbetsplatser som gör det möjligt för äldre att fortsätta arbeta?
- Vill äldre arbetstagare faktiskt arbeta längre?

Age Management

- Åldersmedvetet ledarskap

- Organisatoriska aktiviteter och förhållanden som syftar till att underlätta för ett längre arbetsliv och/eller till att balansera intressen och behov hos olika åldersgrupper i en organisation

"Age management tar den anställdes ålder och åldersrelaterade faktorer i beaktande i den dagliga arbetsledningen, arbetsplaneringen och arbetsorganisationen; så att alla - oavsett ålder - kan uppnå personliga och organisatoriska mål sunt och säkert"

(Ilmarinen 2006, s 120)

Context: AgeCap

- **Capability** - individens förmåga att utföra aktiviteter för att nå målen som han eller hon har anledning att värdera

Den enskildes förmåga att styra pensioneringsprocessen

Arbetsplatsen: Tidigare forskning om age management

- Fysisk och psykosocial arbetsmiljö
- Arbetsuppgifter, teknologi och system
- Arbetsgivares motiv, intressen, attityder och värderingar till äldre människors förmåga och företräde till att fortsätta arbeta

Forskningskonsortium

- Organisationer som arbetar eller *vill* arbeta med anställda och ålder
  - Olika sätt att fördröja pensioneringar

GÖTEBORGS UNIVERSITET
CENTRUM FÖR ÅLDRADE OCH HÄLSA – AGECAP

HANDELSHÖGSKOLAN, FÖRETAGSEKONOMISKA INSTITUTIONEN OCH INSTITUTIONEN FÖR SOCIOLOGI OCH ARBETSVETENSKAP

Upplägg - former

- Åtta organisationer – stora arbetsgivare:
  - 1) Akzo Nobel
  - 2) Göteborgs Stad
  - 3) Kriminalvården
  - 4) Kungsbacka kommun
  - 5) Volvo AB och
  - 6) Volvo Cars
  - 7) VGR-sjukhus
  - 8) Borås Stad

Tema: Kompetens

Kom-
petens

Brist, attraktiv AG
Rekrytering
Behålla (vissa) äldre

Överföring
Tyst kunskap
Mentorskap

Ålder

Svårt, när?
Risk att diskriminera
Fixering
Oväsentligt/viktigt

GÖTEBORGS UNIVERSITET
CENTRUM FÖR ÅLDRADE OCH HÄLSA – AGECAP

HANDELSHÖGSKOLAN, FÖRETAGSEKONOMISKA INSTITUTIONEN OCH INSTITUTIONEN FÖR SOCIOLOGI OCH ARBETSVETENSKAP

Tema: Arbetsmiljö

Arbets-
miljö

Hållbart arbetsliv
Fysiskt/psykiskt
Ändra uppgifter
Trappa ner

Sjukskrivningar
Mental
pensionering
(Bra avslut)

Stimulans

Motivera äldre
Utveckla äldre
Anställningsbarhet

Tema: Avtal, Rutiner & Pengar

Lagar,
avtal,
regler

Pensionsregler
Olika
kollektivavtal –
deltidspension
Avtalspensioner

Rutiner

Information
om pension
innan
Återanställa,
ringa in

Pengar

Privatekonomi
Okunskap
Business case

Tema: Attityder & Normer

Attityder,
normer

Samhället
Ledarskapet
Kollegorna

Identitet
Känna sig
värdefull
Status

Ansvar

Ledningen
Chefernas
HR

Vad
görs?

Vill göra något
Ingår i annat
Särskilda satsningar

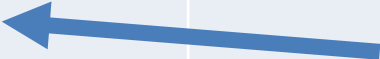

GÖTEBORGS UNIVERSITET
CENTRUM FÖR ÅLDRADE OCH HÄLSA – AGECA

HANDELSHÖGSKOLAN, FÖRETAGSEKONOMISKA INSTITUTIONEN OCH INSTITUTIONEN FÖR SOCIOLOGI OCH ARBETSVETENSKAP

Åldersmedvetet ledarskap: Vad görs?

	Nya arbetsätt, arenor, kanaler	Gamla arbetsätt, arenor, kanaler
Nytt innehåll		
Gammalt innehåll		

Dominerande drivkrafter

- Interna drivkrafter vid arbetskraftsbrist:
  - Behov av att bibehålla kompetens
- Arbetsmiljöfrågor:
  - behålla personal & en attraktiv arbetsgivare
  - Alternativ till att rekrytera bara unga

1. Aspekter av Organisatorisk Kapabilitet

- Fördröjd pensionering - ett "business case"?
- Medvetenhet om ålder eller Åldersstyrning?

2. Aspekter av Organisatorisk Kapabilitet

- Bibehålla kompetens – varför är det svårt/trögt?
- Fortsatt utveckling av arbetskraft efter 50, eller...

3. Aspekter av Organisatorisk Kapabilitet

- Förändring eller Stabilisering - att expandera berättelsen?
- Krismanagement – att arbeta förebyggande med arbetsmiljön
- CSR – corporate social responsibility

TACK!

ewa.wikstrom@handels.gu.se

GÖTEBORGS UNIVERSITET
CENTRUM FÖR ÅLDNANDE OCH HÄLSA – AGECAP

HANDELSHÖGSKOLAN, FÖRETAGSEKONOMISKA INSTITUTIONEN OCH INSTITUTIONEN FÖR SOCIOLOGI OCH ARBETSVETENSKAP